

Udstillinger & arrangementer

AALBORG HISTORISKE MUSEUM

Aalborg Historiske Museum har i 2015 haft et bredt udvalg af aktiviteter for store og små. For de yngste var der fastelavnsfest, og katten blev slået af tønden på gaden foran museet. De voksne blev glædeligt overraskede, da der også var en tønde til dem.

I børnenes ferier var der bud efter unge museumsdetektiver. De blev bevæbnet med lup, tommestok og lommelygte, og skulle hjælpe museet med at opklare nogle mystiske tyverier. Mange familier fik flere timer til at gå med at løse opgaven.

En lørdag før påske fik museet besøg af den dygtige polske folkekunstner Marek Kozon, der stod for en workshop, hvor man kunne lave de smukkeste påskeæg med voksteknik. Både børn og voksne var dybt koncentrerede. Venner fra Dansk-Polsk Forening hjalp med oversættelsen.

Den polske folkekunstner Marek Kozon underviste børn og voksne i at lave påskeæg med voksteknik.

Et af Aalborg Historiske Museums fokusområder er besættelsen 1940-45, og derfor blev 70-året for befrielsen 5. maj 2015 fejret på behørig vis. Der var foredrag, byvandring og caféstemning med Richs-kaffe og erstatningssmåkager.

I løbet af året blev der i øvrigt udbudt forskellige byvandring med fokus på forskellige sider af byens historie, særligt middelalderen og det glade Aalborg.

I efterårsferien blev der skåret både hyggelige og uhyggelige græskar, og der var adgang til den underjordiske fangekælder Rakkerens Hule. Alt dette som en del af opvarmningen til Aalborg Historiske Museums mest populære aftener, Allehelgensaften. Aalborg Teater havde været så venlige at udlåne nogle fantastiske rekvisitter, så stemningen var meget uhyggelig. De mange gæster fik gang på gang jaget en skræk i livet af de spøgelser og genfærd, der denne aften gik frit rundt i de levendes verden.

December stod i nissernes tegn. Mange hundrede børn fra børnehaver og folkeskolens yngste klasser var på museum for at hjælpe museumsnissen med at finde sine ting. To museumsnisser var på skift parat til at lege og synge med børnene og måske give dem den første museumsoplevelse.

I 2015 tog museet mod Aalborg Kommunes tilbud om at lægge hus til nogle af skoletjenestens aktiviteter. Med jævne mellemrum kommer en lærer fra skoletjenesten og underviser en klasse på museet og tager dem med på byvandring, hvor de bliver fortrolige med 1500-tallets Aalborg.

Museets cafe og mødelokale fik i 2015 en længe tiltrængt opfriskning. De gamle store borde i cafeen blev erstattet med små fleksible borde, og der blev derved skaffet mere og lys og luft. En nyindkøbt kaffeautomat har gjort det muligt at købe forskellige

varme drikkevarer, som kan indtages i cafeen. Det tilstødende foredragslokale er også blevet gjort indbydende med nye borde og kort over byens udvikling på væggene. Mødelokalet står nu åbent for publikum, når det ikke er i brug af de mange skoleklasser, der bruger museet.

APOTEKERSAMLINGEN

Apotekersamlingen i Jens Bangs Stenhus kunne i 2015 fejre 10 års jubilæum for genindvielsen efter en gennemgribende restaurering og nyopstilling af samlingen. Siden 2005 har kyndige og fortællelystne museumsværter taget imod publikum på loftet i det store hus. Meget forskellige grupper har været på besøg. Der har naturligvis været mange læger, apotekere og sygeplejesker, men der har været endnu flere familiegupper, pædagoger, firmaforeninger, skolebørn, gymnasielever og spejdere.

Først i sommerferien 2015 inviterede Apotekersamlingen skoleelever til at gå i "lære" som apotekerlærlinge for en dag. Der er ret begrænset plads i samlingen og de 24 lærepladser blev meget hurtigt besat. Det er ikke mange generationer siden, at det meste af apotekeruddannelse foregik på apotekerne og uddannelsen var både teoretisk og praktisk. Vores Apotekerdisciple måtte først øve sig i at skrive latinske recepter med fjerpen og blæk. Det er ikke nogen helt let øvelse, når man aldrig har haft en fjerpen i hånden før og for øvrigt næsten kun skriver via computerens tastatur.

Den færdig hostesaft hældes omhyggeligt på flasker. Det er meget vigtigt, at alle får præcis lige meget af den dyrebare eliksir.

Tre stolte apotekerdisciple med hver sin flaske hostesaft.

Iført hvide kitler gik disciplene videre til den praktiske del af uddannelsen på laboratoriet. Her smagte og duftede de sig med stor koncentration gennem lange rækker af urter, pulvere og væsker for at gætte sig til præcis hvilke ingredienser, der indgik i den klassiske hostesaft, "Kongen af Danmarks Brystdråber". Indtil midten af 1900-tallet var apotekerne helt afhængige af deres sanser for at kunne skelne sikkert mellem de hundredevis af urter og kemikalier på hylderne. Nu har avanceret laboratorieudstyr helt taget over, og vi er blevet uvante med at opfange og tolke nuancer i smag og lugt. Det var også grænseoverskridende for flere af vores disciple at sætte tænderne i en helt ukendt urt, og til at begynde med var det vanskeligt for dem at beskrive smagen som andet en "god" eller "ulækker", men de kom hurtigt efter det, og demonstrerede at børn og unge ofte har et forspring frem for voksne, som udsættes for samme øvelse. Måske er sanserne skarpere og fordommene færre.

Til sidst blandede disciplene selv en portion "Kongen af Danmarks Brystdråber" af lakridsekstrakt, salmiakpulver, anisolie og sukker, så de alle fik en lille brun flaske hostesaft med hjem. Den oprindelige opskrift stammer helt tilbage fra slutningen 1600-tallet, hvor doktor Ringelmann, som var livlæge for Christian V, komponerede en brysteliksir som blev stamfader til adskillige populære hostemidler med samme grundopskrift, der blev udbredt i hele Skandinavien langt op i 1900-tallet. Hostemidlet blev fremstillet som lakridspastiller med salmiak og anisolie. Lakridsen og pastillerne med salmiak blev efterhånden mere opfattet som slik end som medicin, og det kan på den måde meget vel skyldes doktor Ringelmann og kongens hostesaft, at vi i Skandinavien er så ualmindeligt glade for den stærke salmiaklakrids. Selvom hostesaften nu ikke længere fås på recept, så var smagen derfor heller ikke ukendt for de unge disciple.

BOLDRUP MUSEUM

Husmandsstedet i Boldrup formidles via markbrug, kålgård, blomsterhave og gamle danske dyreracer. Museet følger årstidens rytme og der er derfor altid dyreunger i forsommeren, og det er de færreste der kan stå for synet af små plettede smågrise der går og roder i jorden. Med rytmen i landbruget ligger der også en række arrangementer på Boldrup Museum, der har således, i samarbejde med museets støtteforening, været afholdt så- og pløjedag, fåredag, æblepressedag, honningslyngedag mm. og ikke mindst et

julearrangement med mulighed for at komme og hilse på museets nisse. Museet har endvidere en lejrplads som benyttes dels af museets skoletjeneste, og dels af cykelturister (mod et mindre beløb for overnatning) i sommermånederne. Med beliggenheden ude på landet og i gåafstand til Simested å, med det gode fiskevand, er det en meget benyttet lejrplads.

2015 blev også året hvor der blev indført et automatisk åbne- og lukkesystem, så museets bygninger nu åbnes og lukkes hver dag uafhængigt af, at der er personale tilstede. Dette er blevet muligt via ændringen i museets udstillinger, så alt i udstillingsbygningerne må berøres og bruges.

De gamle danske dyreracer på Boldrup er altid et godt samtaleemne – og soen Gyda har ikke noget imod opmærksomheden.

CIRKUSMUSEET I ROLD

Cirkusmuseet i Rold har haft et godt og travlt år, en fremgang i besøgstal på 24% er vi selvsagt stolte over. Vi håber selvfølgelig på at fortsætte den gode kurve fremadrettet.

2015 bød på en særudstilling med nogle af genstandene fra en stor cirkussamling som museet, via Viborg Museum, havde overtaget fra cirkusentusiasten og samleren Mogens Theilbøl. Theilbøl havde gennem mange år indsamlet plakater, skilte, annoncer, programmer mm. fra cirkus i ind- og udland, ligesom han også med stor entusiasme havde fotograferet diverse cirkusnumre. Det

er altid rart at kunne fremvise helt nye genstande fra samlingen og Theilbøls samling bød også på nogle rigtige godbidder. Der var således originaltegninger til en af Cirkus Dannebrog's plakater og en hel del originale skilte og plakatorlæg til den musikalske klovnedue Dan og Baxen. Registrering og ordning af samlingen pågår stadig og især den ret store fotosamling kommer til at tage noget tid af få ordnet og registreret. Umiddelbart skulle der dog være grundlag for flere gode historier til kommende udstillinger.

Cirkusmuseet har haft en række arrangementer i løbet af året, således bød året på den traditionsrige forestilling af Cirkus Krone. Det er blevet en tilbagevendende begivenhed, at Cirkus Krone giver en forestilling inde i Cirkus Miehes gamle 12-kantede ridehus. Mange, især lokale familier, benytter lejligheden til at komme og opleve cirkus i det over 100 år gamle ridehus. Og selvom ridehuset i sommerperioden summer af skolebørn der laver klasseforestillinger eller familier der forsøger sig med artisteri i manegen, så er det rart, at ridehuset denne ene gang om året bliver brugt til en ægte cirkusforestilling.

I sommerferien var der arrangeret Cirkus Sommerskole, hvor børn hen over en uge kunne lære cirkus og artisteri. Sommerskolen er et populært arrangement og børnene glæder sig hvert år til at vise forældre og søskende hvad de har lært i løbet af sommerskoleugen. Sommerskolen afsluttes altid af en børnecirkusforestilling i manegen i Ridehuset.

Året blev igen afsluttet med julemarked i Ridehuset. Rold Bylaug havde, traditionen tro, stået for opstillingen og studeudlejning. Det er en hyggelig dag, hvor der er salg af ting til julegaver og kalenderpakker, ligesom man kan købe æbleskiver og varm gløgg. Museumsbutikken har en stand ligesom Cirkushusets

Det hyggelige julemarked i Ridehuset i Rold trækker mange lokale til. Ved de mange boder findes alt hvad hjertet kan begære til brug for kalenderpakker eller julegaver.

Støtteforening er repræsenteret på dagen. Cirkushusets Støtteforening har igen i år ydet en stor indsats med altid venlig hjælp til stort og småt.

Skoletjenesten på Cirkusmuseet har haft et travlt år, og mange skoler fra især Rebild og Mariagerfjord Kommune har lagt vejen forbi og lært cirkushistorie og ikke mindst øvet artisteri.

GRÅBRØDREKLOSTER MUSEET

En af de gode traditioner i Gråbrødrekloster Museet er andagten kaldet *Before Easter*, som de to studenterpræster ved Aalborg Universitet, Hanne Dahl og Christen Staghøj Sinding, holder i anledning af Påsken. Andagten, der er inspireret af den helige Frans af Assisi's liv og virke, fandt i 2015 sted 25. marts og havde 50 deltagere. Hovedparten af gæsterne denne aften var universitetets udenlandske Erasmus-studerende, men også almindelige museumsgæster havde fundet vej til klosteret. *Before Easter*-andagten er meget stemningsfuld, og arrangementet blev på smukkeste vis ledsaget af en cellist og sangere fra Budolfi Domkirkes Kor.

Årets byvandring i middelalderens Aalborg fandt sted i juni og august, og de tiltrak 77 personer. Med udgangspunkt i Gråbrødrekloster Museet guidede museumsinspektør Stig Bergmann Møller deltagerne gennem den historiske bymidte med stop ved blandt andet Budolfi kirke, Helligåndsklosteret, Gammel Torv med Rådhuset, Østerå og Vor Frue Kirke. En mindre del af middelalderbyen er endnu bevaret med stående bygninger,

I Gråbrødreklosterets kirke blev en 177 cm høj, 30-35-årig kvinde begravet i en fornem, muret teglstenskiste kort før år 1300.

men meget er desværre for længst forsvundet. Gadenettet afspejler dog stadig den historiske bykerne, og med fantasien til hjælp blev middelalderbyen denne aften vækket til live igen. 5. november valgte 11 gæster at gå under jorden til en aftenfremvisning af klostermuseet. Gråbrødrenes historie var naturligvis i centrum, men der blev også tid til at høre om nogle af de senere års udgravninger, der har bidraget væsentligt til en ny forståelse af Aalborgs ældste tider fra omkring år 750 til år 1250.

Den sidste begivenhed i Gråbrødrekloster Museet i 2015 var ølsmagning 6. december, hvor julen blev drukket ind med smagsprøver på det gode juleøl fra Søgaards Bryghus. Hermed søger museet at holde liv i en god gammel juletradition, for også i middelalderen var juleøllet noget, man så frem til med stor glæde – og stor tørst!

HADSUND EGNSSAMLING

Hadsund Egnssamlings aktiviteter har i 2015 været præget af forberedelser til og påbegyndelse af den nye tilbygning mellem Egnssamlingen og Møllehistorisk Samling. Museet valgte at fokusere kræfterne på at gennemføre byggeprojektet på bedst mulig vis, og i denne sammenhæng måtte blandt andet afholdelsen af det Historiske Marked vige. Helt stille var der dog ikke på arrangementssiden. I vinterferien afholdt Egnssamlingen skriveworkshop, hvor børn og voksne kunne prøve kræfter med at skrive med fjer og blæk eller på gammeldags skrivemaskine, og Palmesøndag og 1. søndag i advent blev der som tidligere år afholdt hyggestue i Egnssamlingen med kreative aktiviteter.

Museet har desuden afholdt aktiviteter for skoleklasser og rundvisning for gæster, selv om vi sidst på året kunne risikere våde fødder, når vi gik over gårdspladsen, da byggeriet da var godt i gang, og gårdspladsen gravet op. I december brugte elever fra 3. A på Hadsund Skole en formiddag i Egnssamlingen, hvor de efter en introduktion til udstillingerne fik lov til at slippe deres kreative evner løs på hver sit malerlærred i fortolkningen af genstande fra udstillingerne. Resultatet blev en flot kunstudstilling med titlen "Når Børn

*Fra Fotojulekanlenderen.
Trommesygespyd fra dyrlæge
Okholm i Skelund. Spyddet
anvendtes til at punktere
koens vom, hvis koen havde
trommesyge, så de farlige
gasser kunne slippe ud.*

”Tolker Historien”, og den var en stor succes i formidlingsøjemed. Børnene mødte op til ferniseringen med deres forældre og søskende og klippede i flok det røde bånd over.

I december var det også muligt for de facebookkyndige at følge med i Egnssamlingens fotojulekalender. Egnssamlingen fremviste frem til d. 24. december hver dag et foto på sin Facebook-side af en historisk genstand fra museets gemmer, hertil fulgte en uddybende tekst. Julekalenderen gav gode tilbagemeldinger fra de lokale.

HALS MUSEUM

Sæson 2015 bød på nye udfordringer for Hals Museum, hvor museumsbygningen gennemgik den sidste del af den udvendige istandsættelse. Derudover blev museets største årlige arrangement hårdt testet af vejrguderne.

Hals Museum har i det forløbne år haft fokus på at udvikle og afholde arrangementer med aktiviteter for børn og voksne i sommersæsonen, efterårsferien og i julemåneden. Sæsonen startede dog med, at museet blev helt pakket ind, idet Aalborg Kommune påbegyndte sidste etape af den gennemgribende udvendige istandsættelse af museumsbygningen kaldet ”Tøjhuset”.

Gennem foråret og sommeren blev taget udskiftet og vinduer og vinduer renoveret og malet. Museet var derfor i en stor del af sæsonen pakket ind i stilladser og med spærrede vinduer, som gav nogle udfordringer for personale og besøgende. Husets vinduer og døre blev taget ud af deres rammer for at blive istandsat, og en undersøgelse på Bevaringscenter Nord viste, at de ældste rester af maling var en mørkegrøn farve, derfor er alle husets døre og

Hals Skanse og Sortkrudt-festivalen ses mennesketom på grund af silende regn.

vinduer nu malet i en lignende farve for at få bygningen ført så meget som muligt tilbage til det originale udseende fra o. 1800. Museet står nu og venter på den endelige kalkning, og er derefter igen tilbage i så original stand som muligt. Næste etape bliver den indvendige istandsættelse, som indebærer en gennemgribende renovering af bl.a. museets lokaler og udstillinger.

Sidst i juli måned blev den traditionsrige Sortkrudtfestival afholdt, som i mange år har været velsignet med både et højt besøgstal og godt vejr. Dette held skulle dog ikke vare evigt. Festivalen strækker sig over en weekend, og om lørdagen åbnede himlen sine sluser og sendte en voldsom mængde regn ned over skanse, festival og deltagere. Dette resulterede i syv besøgende, som dog mødte op med godt humør iført regntøj og gummistøvler. Sidste års første dag bragte hertil knap 700 besøgende ind på skansen. Om søndagen bragte regnen dog ikke flere problemer, til gengæld slog en kraftig vind ind på skansen, som var en stor udfordring for de mange telte, som var slået op. Enden blev dog god, og de besøgende svigtede ikke. Festivalen fik i alt et flot besøgstal på lige over 700 besøgende.

Museets øvrige arrangementer blev ikke generet af vejret og blev gennemført med stor interesse og deltagelse. Som noget nyt afholdte museet mørkevandringer på skansen i efterårsferien, hvor der blev fortalt historier om overtro i gamle dage. Vandringerne var meget populære og bragte over 80 store og små ud i det uhyggelige efterårsmørke i Hals.

Fremadrettet vil museet vedblive at arbejde med at øge kvaliteten af museets arrangementer og arbejde videre på istandsættelsen af Tøjhuset, som skal indeholde mere fokuserede udstillinger om Hals Skanses historie fra 1600-tallet til i dag.

HOBRO MUSEUM OG HOBRO LOKALHISTORISKE ARKIV

Hobro Museum fik i 2015 endelig fundene fra Fyrkat udgravningen hjem efter længere tids udlån. Og i efteråret blev museet besøgt af et canadisk filmhold, som er tilknyttet tv-serien "Vikings". Filmholdet er i gang med at lave en række dokumentarprogrammer kaldet "Real Vikings". Hvor tv-serien, myter og fortællinger holdes op mod, hvad forskning, fund og sagaer fortæller os om vikingetiden. Især vølevgraven bliver omdrejningspunktet i et af programmerne, som vi glæder os meget til at se.

Samlingen af Hobro Lokalhistoriske Arkivs arkivalier i Vestergade er en gevinst for arkivets brugere. Nu skal man ikke længere vente på at få arkivalier bragt ind fra magasinet.

For personalet i Hobro og de samlinger der hører til det tidligere Sydhimmerlands Museum har året været præget af et pakkearbejde i forbindelse med flytning af samlingen fra vores forældede magasiner i Valsgaard til den nybyggede udvidelse af samlingshuset i Vestbjerg. Det har betydet en omorganisering af genstande og arkivalier, så de ting der efterspørges mest i Hobro, nu befinder sig på Aldersro, mens resten af samlingen befinder sig i Samlingshuset. Således er store dele af skilderisamlingen, der før befandt sig på loftet på Aldersro, blevet flyttet til samlingshuset, men omvendt er de dele af lokalarkivet, som før befandt sig på Valsgaard nu blevet opstillet inde på Aldersro. Hobro Lokalhistoriske Arkiv har altså nu fået samlet samtlige arkivalier et sted, hvilket gør det lettere at fremfinde arkivalier til besøgende.

Lokalhistorisk Arkiv har igen i 2015 været velbesøgt, på trods af, at vi i forbindelse med flytningen af arkivalierne, måtte lukke for betjening i dele af arkivet i en periode. Heldigvis har vores brugere været forstående over for situationen. Vi ser en bred række af lokalhistorisk interesserede på arkivet på vores åbningsdage og især billedsamlingen og avissamlingen er der stor efterspørgsel efter. Ligeledes får vi tilsendt en del forespørgsler til arkivet, fra folk som ikke har mulighed selv at komme der.

LINDHOLM HØJE MUSEET

Lindholm Høje Museet havde i 2015 et rigtig godt år med mange spændende formidlingsopgaver og deraf følgende en betydelige fremgang af antallet af gæster. I vinterferien og påskeferien

Bo Storm med sin kone kom til arrangementet "Lys over Bronzealderen" og spillede på lur. Luren er et af de ældste musikinstrumenter, der kendes fra danmarkshistorien. Lyden er anderledes end man lige skulle tro, men de giver en rigtig god stemning og har været brugt ved religiøse ceremonier i bronzealderen.

Rene Skjødt og Søren Lund Thomsen er de to dygtige findere af Bækkedalfundet ved Gl. Skørping. Montren er erhvervet med en stor pengestøtte fra Spar Nord Fonden. Montren er en moderne sikkerhedsmontre, som skal bruges til unikke fund. Den skal ikke bare stå på museer, men også utraditionelle steder, hvor Nordjyllands Historiske Museum gerne vil vise fund frem med garanti for høj sikkerhed.

kunne børn således afprøve deres vikingeevner og modtage et bevis på deres duelighed. Hen over året har vi haft vikingen Peter Bjørn Fromm på besøg og han var der også på den Internationale Museumsdag den 18. maj. Peter har hjulpet personalet med at få syet vikingesko og de kan tages i brug i 2016. Henover vinteren 2014/15 håndsede vores faste museumsvert Karen Marie Jensen nye dragter til os. De var klar, da årets første krydstogtskib besøgte os i maj måned. I sommerens løb kom endnu flere krydstogtgæster og alle blev modtaget med vikingeværdighed på museet. Et andet tiltag til de mange udenlandske turister var touch skærme med engelske og tyske tekster i udstillingen om Lindholm Høje. Denne investering har været frugtbar og de udenlandske turister har været glade for det nye skærme.

I juni måned giver museet altid mange traditionelle oplevelser til vores gæster. Vi begynder måneden med vores mindste brugere nemlig børnehavebørnene. Over to dage kommer mange børne-

haver forbi museet og får en smagsprøve på vikingernes liv. I år blev det desværre regnvejr den ene dag, og vores vikingekrigere samt brødbagningen rykkede indendørs. Heldigvis blev næste dag bedre vejrmæssigt. Vi havde små læringsstationer, hvor børnene hørte om bl.a. bierne, vikingemaden og vikingetøjet og dette vil vi i 2016 udvide og forbedre. Til Skt. Hans var det skatteminister Karsten Lauritzen, som holdt båletalen og igen kom mange af museets naboer på besøg. Vikingemarkedet i slutningen af juni var vejrmæssigt blæsende men alligevel godt besøgt.

Da sommerferien var slut og skolebørnene var tilbage i skolen fortsatte vores gode samarbejde med Aalborgs kommunale skoletjeneste. Hele tre dage om ugen; onsdag, torsdag og fredag, kommer en skoleklasse forbi Ildmagerens værksted og får en god oplevelse og læring i vikingernes liv.

I efteråret fik vi tilbudt i en begrænset periode at udstille Bent Dentlau fine skulptur ”Vikingepigen”. Den er skabt ud fra Nis Petersens digt ”Hohøj”. Skulpturen er stor og stod flot i vore foyer foran Aalborg Portlandsalen.

Nordjyllands Historiske Museum købte efter et stor bidrag fra SparNord Fonden i efteråret 2015 en ny sikkerhedsmontre. Første udstilling blev på Lindholm Høje Museet og var om den spændende bronzealderstæt fra Bækkedal ved Gl. Skørping (se Nordjyllands Historiske Museums Årbog 2014). Udstillingen åbnede til efterårsferien og lukkede ved årsskiftet. Gennem denne periode havde Lindholm Høje Museet rigtig mange gæster som specifikt kom for skattens skyld og især var det mange fra lokalområdet Gl. Skørping. I forbindelse med denne udstilling holdt vi søndag den 8. november en formidlingsdag under overskriften ”Lys over Bronzealderen”. Her blev der spillet lurmusik, holdt foredrag om Bækkedalfundet, vist rundt i udstillingens bronzealderfund og spist mad som i bronzealderen. Næsten 80 gæster deltog i aktiviteten.

Vi sluttede årets aktiviteter med vikingernes jul første søndag i advent. Der var julemusik, vikingeboder med anderledes julegaver men ikke mindst arbejdende vikingehåndværkere i museet. I cafeen var der bagning af julesmåkager og julesulemad. Alle sluttede dagen af med at drikke jul med mjød og bringe hilsen til Njord, Frej og Odin efter gammel tradition.

Lindholm Høje Museets butik har endnu engang sat omsætningsrekord, og der gøres meget for at finde varer i gode kvaliteter men også varer, som udvider fortællingerne i udstillingerne. Personalet er godt klædt på (se de nye T-shirts) til at svare på spørgsmål og opfylde gæsternes ønsker.

LYSTFARTØJSMUSEET

Familieopgaven om skibskatte blev taget vel imod. Skibskatten selv fik mange gode børneknus.

Lystfartøjsmuseet har budt på et år med flere ændringer i udstillingerne. Tidligere stod en del af museets robåde og mindre både så tæt, at de var svære at overskue, men i samarbejde med museets støtteforening er der blevet flyttet rundt og gjort plads så bådene nu kommer mere til deres ret. Dette arbejde er med til at åbne udstillingerne op, så man lettere kan komme rundt og se de udstillede både fra flere vinkler, samtidig med, at man ikke bliver overvældet alene af mængden af både.

Lystfartøjsmuseet har hjemme i et par maleriske gamle kornpakhuse på havnen i Hobro, men hele bygningen er en trækonstruktion, som desværre er blevet angrebet af borebiller. Støtteforeningen har i det forgangne år stået for en nedpakning af bådene i den ene af hallerne, så bygningen kunne blive behandlet for et borebilleangreb. Dette arbejde fortsætter ind i 2016, så vi gerne skulle sikre, at borebillerne blev helt udryddet. Støtteforeningen har ydet en uvurdelig hjælp i det forgangne år og det er museet naturligvis taknemlig for.

Sommeren 2015 bød på familieaktiviteter omhandlende Skibskatten Sille. Skibskatte har gennem historien været meget brugt til at holde mængden af skadedyr i lasten nede – og skibskattens historie blev formidlet i udstillingen. Samtidig var der også flyttet nogle små fildede uldmus ind i udstillingen, som børn og voksne kunne hjælpe Skibskatten Sille med at finde. Igen i år gav museet gratis adgang i forbindelse med ”uge 33 – kunst og kultur på havnen i Hobro” og mange benyttede lejligheden til at kigge forbi.

MARIAGER MUSEUM

Fra sommerfesten i Mariager. Museumsforeningen havde sponsoreret et besøg fra fortiden. Ridder Kaas og hans væbner viste middelaldervåben og kampkunst for et betaget publikum.

Til sæsonstart havde museet fået lavet nyt gulv i indgangen, hvilket gav bedre adgang fra gaden, da døren nu kunne åbnes uden besvær. Museumsbutikken fik også mulighed for at fremvise et større varesortiment, da butikken fik mere hyldeplads. Yderligere blev indgangen udsmykket med en lille ny udstilling med historiske genstande relateret til kaffe og kaffebrygning.

I 2015 har Mariager Museum atter haft flere arrangementer på programmet. Sommerfesten var igen en succes med mange besøgende og et udvidet indhold med flere boder og aktører i museumsgården. Julemarkedet var også godt besøgt, på trods af det meget dårlige vejr 2. søndag i advent. I år havde museet arrangeret julestue i Galleri Vognporten. De mange glade handelsfolk, frivillige og korsang gav god julestemning.

I december forsøgte museet sig med et nyt tiltag i form af en facebookbaseret fotojulekalender. Hver dag frem til og med den 24. december fremviste museet fotografi af en historisk genstand med uddybende tekst. Frem mod jul arrangerede Mariager Museumsforening en juleudstilling på Mariager Bibliotek med mange fine genstande fra Museet. Det har også tidligere været tradition, at udvalgte genstande fra Museets gemmer udstilles på biblioteket i december. Denne udstilling har fået god respons.

Ved sæsonstart 2016 vil museets ansatte og frivillige museumsværter kunne nyde godt af den nyinstallerede varmeblæser i museets kontor. Mariager Museumsforening har støttet projektet med renovering af kontorlokalerne økonomisk.

MØLLEHISTORISK SAMLING OG NORDJYLLANDS HISTORISKE MUSEUMS MØLLER

I 2015 blev der arbejdet med en undersøgelse af de danske stubmøllers udbredelse og udvikling. Emnet er ikke særlig udforsket, og i første omgang var der tale om et pilotprojekt, hvis formål dels var at få styr på, hvad vi allerede ved om de ældste vindmøller, dels at afprøve nogle kildegrupperes brugbarhed med hensyn til stubmøllernes udbredelse og udvikling. Pilotprojektet er publiceret i Landbohistorisk Tidsskrift 2015.

Året var atter præget af mange henvendelser fra ansvarsområdets kommuner vedrørende vandløbsreguleringer i forbindelse med implementeringen af EU's vandrammedirektiv. Museumsinspektøren deltog også via skype i et møde med Holbæk kommune vedrørende restaurering af stubmøllen i Holbæk. Udover henvendelser fra offentlige myndigheder modtager Møllehistorisk Samling mange forespørgsler fra kolleger, møllelaug samt private mølleejere. I det forgangne år havde samlingen besøg af flere møllelaug, heriblandt fra Baunhøj Mølle, Jægerspris Mølle og Godt-

Formændene for hhv. Hadsund Museumsforening og Havnø Møllens Venner, Dennis Lybæk og Lars Gynther Sørensen tog i fællesskab spadestik nummer to til den nye mellembygning.

De japanske møllepassere Yoshiyuki Shiratori og Yuichirou Ohya efter kurset sammen med deres undervisere, møllebygger Michael Jensen og museumsinspektør Lise Andersen samt frivillige fra Havnø Møllelaug, Søren Hjort Kjær, Henry Poulsen og Tommy Mathiesen.

håb Hammerværk samt af bestyrelsen for Ringkøbing-Skjern Museum, der har både en vand- og en vindmølle.

I de første måneder af 2015 kom økonomien på plads med hensyn til gennemførelsen af projektet "Møllehistorisk Samling – en udviklingsplan for de fysiske rammer", hvis formål er at skaffe bedre publikumsfaciliteter, bedre adgangsforhold for handicappede, tidssvarende toiletforhold og en "leg og lær" plads med vandrender og små vandhjul til glæde for både børn og voksne, der besøger Møllehistorisk Samling og Hadsund Egnssamling. Byggeriet blev påbegyndt den 1. oktober, og der blev holdt rejsegilde den 16. december. Indvielsen foretages i juni 2016.

Møllepuljen er et samarbejdsorgan for museumsfolk, arkitekter, møllebyggere m.fl., der arbejder med de gamle vand- og vindmøllers historie og bevaring. Møllehistorisk Samling var repræsenteret ved Møllepuljens forårsmøde, der blev afholdt i forbindelse med et formalingkursus på Ellested Vandmølle i Frilandsmuseet i Lyngby den 22. og 23. april. Museumsinspektør Lise Andersen deltog som underviser i "formaling i historisk perspektiv", mens museumstekniker Tommy Mathiesen deltog som kursist.

Der blev afholdt møllepasserkursus på Havnø Mølle for en lille gruppe medarbejdere fra H.C. Andersen-parken i Funabashi, Japan. I Japan står en kopi af Maderup Vindmølle, og det var møllepassere herfra, der var på kursus den 13.-14. august. Undervisere var møllebygger Michael Jensen og museumsinspektør Lise Andersen, der fik hjælp af en dygtig tolk samt de frivillige fra Havnø Møllelaug.

Stamudstillingen er blevet suppleret med en meget instruktiv og veludført model af Jægerspris vindmølle, og til udstillingsafsnittet om Poul la Cour har vi fået lov at låne verdens første brintlamper, som La Cour fik fremstillet. Lamperne er udlånt af Flemming Spangbo i Øster Sundby. Den 29. november åbnede juleudstillingen Danske møller som julemotiv. I udstillingen visstes julekalendere, juleplatter, juletræsdynt og julekort med møller som motiv. Foruden museets egne genstande var der indlånt genstande fra Den Gamle By i Århus, Bornholms Museum samt to private samlere.

HAVNØ MØLLE

Det kemiske toilet ved møllen havde længe været i meget dårlig stand. I foråret blev der anskaffet et nyt, som de frivillige selv monterede.

Skolebørn fra Hadsund på møllebesøg. Som en del af besøget gik vi ned til Havnøs ladested, hvorfra gryn fra møllen i 1800-tallet blev udskibet og sendt til Norge.

I en arbejdsweekend den 6.-7. juni blev møllen gjort klar til sæsonen. Møllelauget holdt møllen åben og i gang fra mølledagen i juni og til udgangen af august. Uden for sæson sørger en lille gruppe af møllelaugets medlemmer for, at møllevingerne regelmæssigt drejes, så vingerne ikke bliver sidetunge af vand eller rådner. I efteråret blev det nødvendigt at hyre en tækkemand til at reparere en mindre stormskade.

Den 21. juni afholdtes Dansk Mølledag i høj himmel, solskin og malevind. Udenfor møllen underholdt Rebild spillemændene, mens Anders Overgård i sin hestevogn kørte ture i Lunden med publikum. For børn og barnlige sjæle var den store oplevelse gøgleren, tryllekunstneren og entertaineren Steve Hart på slap line med sit populære børneshow. I det store telt var der udstilling af forskellige former for husflidsarbejder: keramik, trædrejning og pileflet med workshop. Sulten kunne man stille hos Havnø Møllens Venner, der serverede "Hadsund-griller" med brød af møllens eget mel, kaffe og kage m.v. Børnene kunne lave deres egen pandekage på de opstillede bålpander.

Den 28. august deltog Havnø Mølle i et arrangement på Torvet i Hadsund, kaldet "Smag på Hadsund". Her blev uddelt smagsprøver på brød bagt af møllens mel, og fortalt om møllen og dens mange kvaliteter. Den 20. september afholdtes høstfest, der startede med høstgudstjeneste ved sognepræsterne Thomas Jakobsen og Marie Petersen, Visborg. Efter gudstjenesten blev møllen sat i gang. Børn kunne lave deres egen lille papirmølle eller køre en tur til fjorden med Anders Overgaard og hans hestevogn. Den musikalske underholdning stod Rebild Spillemændene for, og der var godt gang i både kaffetelt og grillen med Hadsund-pølser, mens "Humlebieerne" fra Bies bryggeri stod for udskænkning af fadøl og sodavand. Ved en lille højtidelighed markeredes skødeoverdragel-

sen, hvorved Museumsforeningen for Hadsund og Omegn overlod ejerskabet til møllen til Havnø Mølles Venner.

På grund af byggeriet ved Møllehistorisk Samling, blev det besluttet ikke som vanligt at lave et særligt julearrangement inde ved museet, men den 19. december deltog Havnø Mølle i en julebazar i Skelund, hvor medlemmer af Havnø Mølles Venner agiterede for støtte til bevaringen af møllen. Havnø Mølle har været usædvanlig velbesøgt i 2015 – herunder af mange skoleklasser.

ULSTED MØLLE

Ulsted Møllelaug havde pyntet de sørgelige rester af møllen med flag, mens de ventede på repræsentanter fra Sparekassen Vendsyssels Fond, der overdrog en mio. kroner til møllens genopbygning.

Ulsted Mølle var i 2013 i så dårlig stand at den måtte tages ned, for at forhindre, at den skulle falde i en storm. Siden er der arbejdet med dels at lave en plan for dens genrejsning, dels at skaffe penge. Stor var glæden derfor, da Sparekassen Vendsyssels Fond, Ulsted, i september bevilgede en mio. kroner til møllens genrejsning. Der skal skaffes en del flere midler, men det betyder, at vi i 2016 kan komme i gang med istandsættelse af fundamentet. Donationen blev markeret ved en festlighed i Ulsted den 26. september.

SAMLINGERNE

Samlingsenheden under Nordjyllands Historiske Museum har i 2015 haft et travlt og begivenhedsrigt år med mange store og forskelligartede opgaver. Hovedopgaven har været at færdiggøre den flytning af museumsgenstande fra Sydhimmerlands Museum, der blev påbegyndt sidst i 2014, da udvidelsen af museets fællesmagasin Samlingshuset Vang Mark i Vestbjerg stod færdig. Hen over foråret arbejde en fast stab på 3 personer med at rengøre, fotografere, nummerere og pakke alle genstande, mens to

*Den nye magasinhal med mobile pallereoler klar til
indflytning af genstande fra valsgård og andre magasiner
i Mariagerfjord Kommune.*

inspektører løbende lavede samlingsgennemgang for at vurdere, om visse genstande burde udskilles fra samlingen. Hver 14. dag blev et nyt læs genstande kørt op til Samlingshuset, hvor de blev varmedesinficeret og efterfølgende sat på plads. I november kørte det sidste flyttelæs fra magasinet i Valsgård, og bygningen er nu overdraget til Mariagerfjord Kommune. Tilbage står kun de genstande, der ønskes udskilt fra samlingen. De skal igennem en længere administrativ proces før tilladelsen til udskillelse kan gives fra Kulturstyrelsen.

Udvidelsen i 2014 gav ikke kun ekstra plads til genstande og arkivalier. Den gjorde det også muligt at oprette ekstra kontorarbejdspladser, og ved indgangen til 2015 kunne vi byde museets middelalderarkæologer velkomne i huset. Dermed er hele den arkæologiske enhed tillige med Samlingsenheden samlet på Vang Mark, der nu har status som museets største bemandede afdeling.

Samlingshuset Vang Mark er stadig et byggeri, der nyder bevågenhed i den danske museumsverden. Også i 2015 har vi haft besøg af en række museer og arkiver, der gerne vil se huset, og høre om vores erfaringer. Senest har en delegation på ca. 20 mand fra Nationalmuseet besøgt stedet som led i forberedelserne af byggeriet af et kommende magasin nær København.

Mange forskere og privatpersoner har i årets løb også fundet vej til Samlingshuset for at studere samlingen. Og i sommerferien afholdt museet traditionen tro ”Arkæolog for en dag”, hvor 30 børn fik lov at snuse til arkæologfaget, lære om fund og skeletter og prøve at gå med metaldetektor.

En anden hovedopgave i 2015 har været arbejdet med REGAN Vest. Såvel museets konservator som samlingsinspektør har været dybt involverede i arbejdet med det forprojekt, der har haft

Alle genstandene på magasinet i Valsgård blev rengjort og fotograferet før flytning. Et flyttelæs møbler sat på paller og dækket med lagner, så de kan køres direkte ind i pallereolerne i Samlingshuset i Vestbjerg.

Sygestuen med de fyldte skabe i REGAN Vest – et eksempel på de muligheder og udfordringer der bevarings- og sikringsmæssigt venter, hvis anlægget åbnes for publikum.

til formål at definere rammer og forudsætninger for et fremtidigt museum i og ved det store koldkrigsanlæg. Forprojektets konklusioner indgår som et centralt element i den redegørelse med anbefalinger til anlæggets fremtid, som hhv. Beredskabs-, Natur- og Kulturstyrelsen, har indsendt til politiske behandling, så nu er der blot tilbage at vente spændt!

VIKINGECENTER FYRKAT

2015 blev endnu et godt og velbesøgt år, hvor besøgstallet kom helt op omkring de 30.000 gæster: Altså igen en besøgsrekord. Vikingetiden er stadig meget populær blandt såvel børn som voksne, og rigtig mange mennesker har gæstet Vikingegården og Vikingeborgen for at prøve kræfter med forskellige viking aktiviteter. Det, der har trukket folk til er bl.a. kampræning med spyd, økse og sværd, bueskydning, brødbagning, tinstøbning, madlavning, uldarbejde, vikingeleger eller andre af de skiftende aktiviteter, der tilbydes. Skolegrupperne vælger ud over de praktiske aktiviteter, hvor man kan føle, lugte og smage vikingetiden, ofte at supplere besøget med et oplæg omkring bålet i langhuset. Emnet for oplægget aftales forud for besøget, og der lægges vægt på, at det skal kunne supplere lærerens undervisning hjemme på skolen. Oplægget tilrettelægges efter, om det skal være en appetitvækker forud for undervisningen, er en tur ud af huset midtvejs i elevernes arbejde med emnet, eller om det markerer afslutningen af et arbejdsforløb. Valget af emne er helt op til den enkelte gruppe, hvilket stiller store krav til vikingen, der skal holde oplægget. Ofte kræver det også en del forberedelse. I 2015 har emnerne bl.a. været: Vikingernes husdyrhold og landbrug, rejser og handel, religion, klædedragt, familiemønstre, dagligdag, håndværk og traditioner. Naturligvis er der også stor forskel på, hvordan emnerne introduceres til eleverne, da vikingecenteret tilbyder alderssvarende undervisning til alle fra børnehavebørn til gymnasiegrupper og universitetsstuderende.

2015 har budt på en videreførelse af mange af de traditionelle tiltag: Der har været elever på lejrskole i langhuset med en eller flere overnatninger, tilberedning af vikingemad og deltagelse i forskellige aktiviteter. Der er blevet afholdt sommerskole for elever fra de omkringliggende kommuner. Alle weekenderne i sæsonen har budt på forskellige aktiviteter forestået

Islænderhestene er faste deltagere til Vintersolhvervsmarkedet.

Her overdrages det første af en stor bunke skind fra Kampgruppen Fenris til Vikingecenter Fyrkat.

af frivillige vikinger. Der har været demonstration af forskellige vikingehåndværk i sommerugerne. Efterårsferien har budt på håndværks- og håndarbejdsuge med mange deltagende vikinger indlogeret på Vikingegården, og hvor den nye oplevelse var indretningen af grubehuset til badstue med damp. Og endelig afsluttedes året traditionen tro med Vintersolhvervsmarked – denne gang nr. 20 af slagsen.

2015 var også året, hvor der for alvor blev taget hul på at uddanne de efterhånden mange frivillige til endnu dygtigere vikinger. Der blev afholdt kursus i husbyggeri. Der blev afholdt en ekskursion til Bork Vikingehavn, samt en aften med indføring i arkæologiske undersøgelser omkring Borgen og Vikingegården. Og første skridt til en egentlig kursusrække, for såvel vikinger som alle andre, blev taget i efteråret, hvor Vikingecenter Fyrkat sammen med Fyrkats Venner og LOF afholdt kurser i smedning, buemageri og skindgarvning.

2015 blev et år, hvor milde gaver regnede ned over Vikingecenter Fyrkat. Vikingekampgruppen Fenris opløste sig, og alt deres gods og guld tilfaldt Fyrkats vikinger. Der kom nye møbler i vikingehusene bl.a. borde, stole, vugge og børnestole, nye langhårede soveskind, mange kurve og masser af andet godt. Også andre vikinger har foræret os møblement, så der nu kan dækkes op til mange gæster. Fyrkats Venner har ligeledes været gavmilde og anskaffet værktøj og tilbehør, som kan benyttes af kursisterne på håndværkskurserne, som der jo allerede er mange af på programmet for næste år.

ØKONOMI OG MEDARBEJDERE

Ved Nordjyllands Historiske Museum var der i 2014 beskæftiget 111 personer svarende til 52 fuldtidsstillinger. Museets bestyrelse bestod ultimo 2015 af: formand Leif Sondrup (foreningsvalgt), Jørgen Skov Andersen (foreningsvalgt), Bjarne Sigvardt Hansen (foreningsvalgt), Anders Hind (foreningsvalgt), Kim Romdrup (medarbejderrepræsentant), Bodil Frandsen (medarbejderrepræsentant), Mads Thomsen (Aalborg Kommune), Christian Hage-lskjær (Aalborg Kommune), Rasmus Falck Østergaard (Aalborg Kommune), Ronny Thomsen (Mariagerfjord Kommune), Jørgen Pontoppidan (Mariagerfjord Kommune) og Lene Schmidt Aalestrup (Rebild Kommune). Museets daglige ledelse varetages af museumsdirektør, ph.d. Lars Christian Nørbach. Nordjyllands Historiske Museum havde i 2015 indtægter på 33.486.523 kr. og udgifter på 33.824.678 kr., hvilket giver et merforbrug på 338.155 kr., der tages af museets reserver.

Nøgletal

Aalborg Kommune	kr. 9.544.054
Mariagerfjord Kommune	kr. 4.003.000
Rebild Kommune	kr. 700.000
Staten	kr. 4.712.891
Entré og Salgsindtægter	kr. 3.087.142
Fonde og arkæologi	kr. 7.304.403
Indtægtsdækket virksomhed	kr. 4.135.033

- Andersen, Lise: Hvad ved vi om de ældste stubmøller? I: *Landbohistorisk Tidsskrift*, 2015, s. 9-51. Peer reviewed.
- Andersen, Lise: Træk af dansk mølleris kulturhistorie. I: *Møller i Vadehavets landskab. Kulturhistorisk Introduktion til det danske Vadehav*, Esbjerg 2015, s. 4-13
Samme publiceret som e-bog: http://issuu.com/nationalpark_vadehavet/docs/2015_temah__fte_-_m__ller_i_vadehav
- Andersen, Lone: Fortidsmindernes forfald. I: *KUML* 2015, s. 265-274. Peer reviewed.
- Haue, Niels: Genfundne gravhøje i Nordjylland - Kartografiske studier. I: *KUML* 2015 s. 131-163. Peer reviewed.
- Nielsen, Jens: *Glargårde. Dansk glasfremstilling i renæssancen*. Nordjyllands Historiske Museum 2015. Peer reviewed.
- Nielsen, Simon Kjær: Brud eller kontinuitet. Bebyggelsesstrukturer på overgangen mellem ældre og yngre førromersk jernalder i Nordjylland. I: *KUML* 2015, s. 99-130. Peer reviewed.
- Nørbach, Lars Christian: Græske vaser og jernudvindingsovne. I: *Smedens Rum 2/3*. Red. Xenia Pauli Jensen. Københavns Universitet, SAXO Instituttet. Peer reviewed.
- Pedersen, Morten: Das Zementwerk in Aalborg, gegründet vom Maschinenbauer F.L. Smidth & Co. I: *Industriekultur 3.15. Länderschwerpunkt Dänemark. Zeitschrift des Landschaftsverbandes Rheinland und des Landschaftsverbandes Westfalen-Lippe.*, s. 5-7. LWL-Industriemuseum 2015.
- Pedersen, Morten (red.): *Fabrik & Bolig. Det industrielle miljø i Norden*. 2015. Selskabet til bevaring af industrimiljøer i Danmark og Svenska Industriminnesföreningen. Peer reviewed.
- Sarauw, Torben: Læder og hesteudstyr. *Skalk* nr. 1, s. 24-30.
- Sarauw, Torben: Bebyggelse i senneolitikum. I: *Kulturstyrelsen, Strategi for yngre stenalders arkæologiske undersøgelser*. Arkæologiske strategier for udgravninger i Danmark, s. 15-23.
- Ørnbjerg, Jakob, Poul R. Kruse og Edith Kruse: The Operations of a Danish Provincial Pharmacy at the End of the 1600s. I: *Pharmacy in History*. Vol. 56, No. 3 & 4. 2014, s. 78-90. Peer reviewed.

SPONSORER

NORDJYLLANDS HISTORISKE MUSEUM

Stjernesponsorer

NORDJYSKEMEDIER

BASIS•TRYK
— design og grafisk produktion

Top sponsorer

VisitAalborg

Hovedsponsorer

N RDCOLOR